

VÄRDEBESKRIVNING

Område av riksintresse för naturvård i Dalarnas län

Datum: 2003-12-16

Områdesnummer: NRO 20 060

Områdesnamn: Mässbacken

Kommun: Orsa (2034)

Kartblad: 14ENO

Area: 44 ha totalt, varav 43,7 ha land och 0,3 ha vatten

Naturgeografisk region: 28b Sydligt boreala kuperade områden.

Agrara kulturlandskapsregioner: Södra Norrlands och norra Svealands skogsbygder.

Landskapsformer: Bergkullslätt

Riksvärde:

Berggrundsstratigrafi, Silur
Odlingslandskap

Värdeomdöme: De värdefulla bergartsblottningarna utgör ett nyckelområde för tolkningen av traktens geologiska utvecklingshistoria. Den kulturhistoriskt intressanta och välbevarade miljön är av stort värde. Området utgör också ett representativt odlingslandskap för Skattungbyn, med lång kontinuitet och med inslag av äng.

Huvudkriterier: A

Stödkriterier: Storlek, mångformighet, representativitet, kontinuitet, raritet, nyckelområde, funktion- betydelse för flora och fauna.

Förutsättningar för bevarande: De intressanta berggrundsblottningarna, samt de till brytningen tillhörande byggnaderna bibehålls, blottningen där kalkstenen uppträder bör göras lättillgängligare. Värdet kan påverkas negativt av tippning, all form av ny bebyggelse och exploatering, markberedning.

För odlingslandskapet krävs fortsatt jordbruk med åkerbruk, ängsbruk och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av minskad eller upphörd jordbruks/betesdrift, skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling, igenväxning, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, luftledning, vägdragningar.

Säkerställande: Området omfattas av MB 4 kap 1 och 2 §.

Områdets huvuddrag: Området är beläget i Siljansringens dalsänka drygt en mil nordost om Orsa. De stenbrott som finns här utgjorde centrum för traktens slipstenstillverkning och anses ha varit i drift åtminstone sedan 1500-talet. Brytningen omnämns bl.a. av den förbiresande Linné.

De 30-tal dagbrott som märks i området torde vara de förnämsta blottningarna av den siluriska Orsasandstenen. Ett av dessa brott är unikt genom att visa gränsen mellan sandsten och den underliggande Nederbergakalkstenen. Denna gräns visar det slag i utvecklingsfasen som bildar övergång mellan marin och kontinental facies. Ställvis uppträder en avvikande form av sandsten med skifferinslag.

Områdets östra del hyser ett representativt odlingslandskap med lång kontinuitet samt inslag av äng.

Anmärkningar: Området berörs av riksintresse för friluftslivet, Siljansbygden, samt riksintresse för kulturmiljö, Kallmora. Området berörs av objekt nr. 8 i bevarandeprogrammet för odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden i Dalarnas län.

Referenser:

- Hjelmqvist, S. 1966: *Beskrivning till berggrundskarta över Kopparbergs län*. SGU, ser.ca nr 40.
- Pettersson, T.J-E. 1983: *Bebyggelse i Orsa kommun-kulturhistorisk miljöanalys*. Dalarnas museum, rapp-nr 12.
- Länsstyrelsen Dalarna, 1994: *Värdefulla odlingslandskap i Dalarna*. Länsstyrelsen 1994. Falun.
- Länsstyrelsen i Älvsborgs län, 1993: *Dalarnas ängar och betesmarker*. Länsstyrelsen. Falun.
- Naturvårdsverket, 1996: *Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet*. Stockholm.